СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 260. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 7 листопада 1931. — VOL. XXXIX. No. 260. Jersey City, N. J., Saturday, November 7, 1931. THREE CENTS.

ПОЛІСМЕНИ ПОБИЛИ ПАЛКАМИ СТРАЙКАРІВ У ЛОРЕНС

ЛОРЕНС (Месечусетс). — В місті, у якім страйкує 23,000 робітників зприводу зменшення заробітної платні на 10%, нема далі спокою. Деякі фабрики розпочали роботу, бо знайшлися страйколоми, котрі згодилися робити. Яких 1,500 страйкерів не хотіли допустити страйколомів до роботи в фабриці „Монамек Спінінг Компані". Страйколомам прийшла в допомогу поліція. Вислано проти страйкуючих 50 полісменів, котрі побили многих дуже тяжко палками, а 8 робітників арештували. Між арештованими є робітничий провідник Сем Бейкелі. Власти тепер доходять, чи не можна його депортувати як чужинця.

Крім згаданої фабрики розпочали роботу ще дві фабрики, але в них працює всього коло 70 робітників.

РОЗСЛІДЖУВАТИМУТЬ ГРОМИЛЬСТВА НАД МАЙНЕРАМИ.

ПАЙНВИЛ (Кентоки). — До повітів Гарлан і Бел прибула комісія, вислана з боку „Нешенел комiті фор ди Діфенз оф Політикал Признерс", щоби провірити відносини, які запанували в тій місцевости між майнерами і копальняними власниками та місцевою владою.

На чолі цеї комісії стоїть славний американський письменник Теодор Драйзер. Він заявив кореспондентам, що часописи вже стільки написалися про громильства в Гарлан, що треба доконче провірити, скільки в тім є правди, щоб американський нарід знав правдиві відносини. Бо тоді доперва буде можна зробити відповідні кроки, щоби зліквідувати ті безправства, про які пишеться.

Комісія буде переслухувати майнерів, власників копалень і суддю. Всі питання і відповіди будуть стенографічно записані. Комісія не є звязана ні з майнерами, ні з власниками, а розбирає справу в власної ініціятиви.

МОКРІ ЗРОСЛИ В СИЛУ.

ВАШИНГТОН. — У палаті послів начисляють тепер мокрі 170 прихильників, а в сенаті 27. Це ще замале число, щоби можна було перевести модифікацію акту Волстеда. Але всетаки мокрі здобули богато нових прихильників при останніх виборах, а думають осягнути цілковиту побіду при наступних виборах, коли будуть вимагати від кандидатів ясної заяви в справі прогибіції.

ПЯТЬ ОСІБ ЗГИНУЛИ ПІДЧАС ЛЕТНИЧОЇ КАТАСТРОФИ.

КЕМДЕН (Ню Джерзи). — Літак, який прямував з Нюарку до Вашингтону, котів висадити одного подорожного на місцевій стації, але з невідомої причини почав нагло спадати, а потім запалився і згорів разом з 5 подорожними.

ЕКСПЛЬОЗІЯ НА ВОЄННІМ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН. — На воєннім кораблі „Колоредо" експльодувала гармата, призначена до обстрілювання літаків. Наслідком вибуху згинули 4 моряки, між якими був і один офіцир. На тім самім кораблі вибух 1930 р. огонь, який спричинив шкоду на суму $200,000. Корабель побудовано 1923 р.

ПОДАВАТИМУТЬ РАДІОМ ОПЕРУ З МЕТРОПОЛИТЕН ОПЕРА ГАВЗ.

НЮ ЙОРК. — Вже прийшло до порозуміння з Метрополитен Опера Гавз, щоби передавати радіом раз на тиждень оперу, виведену на сцені цеї компанії.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД КРЕДИТАМИ ДЛЯ СОВІТІВ.

ВАШИНГТОН. — На запити американських експортерів в справі продажі совітам товарів на кредит, відповідає департамент торговлі, що він не поручає таких бизнесових трансакцій, бо совіти знаходяться у тяжких фінансових відносинах.

НАЗИВАЄ ПРЕЗИДЕНТА СЕНАТУ ЗРАДНИКОМ.

МАНІЛЯ. — Ґенерал Еміліо Агвінальдо заатакував у пресі Мануеля Квезона, президента сенату, за те, що він заявився за автономію Филипин. Ґенерал каже, що така заява Квезона є зрадою, бо цілий нарід хоче незалежности і в тій справі подано меморіял секретареви війни, Горлієви.

НА ЗАХОДІ ЗБОГАТИЛИСЯ.

ШИКАҐО. — В західних стейтах слідний великий підйом духа і бизнесу. Є це наслідком подоріжіння збіжа, що піднесло маєток фармерів на $500,000,000.

І В КАНАДІ ПОЛІПШИЛОСЯ.

ОТАВА. — Вартість пшениці, яка є в руках фармерів, піднеслася за останні кілька тижнів на $50,000,000. Отся обставина, як і вислід англійських виборів, спричинили загальний зворот до ліпшого в бизнесі й у промислі. Фабрики почали покликати більше число робітників.

ДЕМОКРАТИ ЗАПОВІДАЮТЬ ОДИН ФРОНТ.

ВАШИНГТОН. — Демократи заповідають, що не будуть сваритися за почести й уряди, а виступлять у палаті послів, де становлять більшість, згідно, одним фронтом.

ПРИСУД ПЕРШОГО НАГЛОГО СУДУ У ЛЬВОВІ.

Перед наглим судом у Львові станув 30-літній Кароль Квік, шофер зі Львова, за намаганий грабунковий напад на поїзд.

Суд по переведенню доказового поступовання засудив Квіка на досмертну кару. Підчас переслухання свідків приходило до трагікомічних сцен із відкликуванням і заперечуванням зізнань.

Як би цю справу судив був не наглий, а звичайний суд, Квік був би „зафасував" щонайвище пять років.

НОВИЙ ПРОВІД УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

На засіданні Центрального Комітету УНДО, що відбулося 3. жовтня, затверджено новий провід Української Парляментарної Репрезентації в такому складі: пос. д-р Д. Левицький, голова; д-р А. Горбачевський, пос. д-р В. Загайкевич і пос. Ѳ. Луцький — заступники голови; пос. В. Великанович, секретар.

ЖАХЛИВІ НАСЛІДКИ ЗЛОВЖИВАНЬ.

Китайський нанкінський уряд на домагання мешканців провінції Ґуне арештував двох високих адміністраційних урядовців, Ліго-Вен-Тао і Панг-Чія-Ші, що через їх зловживання недавна повінь у середнім Китаю мала такі жахливі наслідки. Ці урядовці завідували будовою й консервацією надбережних гребель і на це побирали окремий податок. Але від кількох років усі гроші, в сумі 20 міліонів долярів, що мали йти на поправу гребель — втонули в кишенях згаданих урядовців. Через те повінь легко розірвала слабі тами й залила цілі провінції, а в її хвилях згинули десятки тисяч населення.

ПОКАРАЛИ ЗА РУБАННЯ У СВОЇМ ЛІСІ.

Дня 28 вересня ц. р. перед карним судом у Рівному відбулася розправа проти селян з Курузван, пов. Рівне, Сидора Закотюка, Сергія Порина і Костя Покальчука, за те, що вони порубали сухостян у власнім лісі на дрова. Першого старосто покарало гривною в сумі 330 зол., а суд зменшив її на 144 зол., другого 500 зол., а суд зменшив на 146 зол., і третього на 350 зол. а суд зменшив на 179 зол. З тогож села Ілька Подлесного старосто покарало на 160 зол., а суд зменшив ту суму на 80 зол. і Хому Покальчука на 62 зол., а суд зменшив на 31 зол. Справу інших селян з тогож села відложено для переслухання свідків.

ЗОЛОТА ГОРЯЧКА В ПОЛУДНЕВІЙ АЛБЕРТІ.

На О'Клейр кемпі, 30 миль на північний захід від Мордей в полудневій Алберті, Індіяни відкрили поклади золота. Вони гурмою удалися до Калґари, щоби захопити в свої руки „клейми" (право посідання). В слід за Індіянами додалися туди проспектори, які надіються знайти там нове Ельдорадо.

БАГАТІ ЖЕБРАКИ.

В Міляно помер жебрак Спінелі й лишив 30,000 лірів спадщини. — В Англії помер адвокат Стон, який що року виїздив до Еспанії на жебранину.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ЧЛЕНА У. Н. СОЮЗА.

Микола Кравчишин, довголітний член У. Н. Союза, громадянин з Нортгемптон, Па., зістав переїханий автомобільом недалеко Палмертон, Па., і до двох днях тяжких мук закінчив життя в палмертонськім шпиталі, дня 4-го листопада. Покійний родився в селі Туринсько, повіт Сянік, Галичина, і приїхав до Америки молодим хлопцем перед 40 роками. Коли в році 1899 основувався 33 відділ У. Н. Союза в Нортгемптон, Па., він вписався в його члени. В році 1902 був делеґатом на конвенцію Союза в Джерзі Ситі, Н. Дж., де був вибраний містопредсідателем Союза і сповняв сей уряд аж до слідуючої конвенції в Шамокін, Па., до року 1904. Коли в часі реформи Союза в році 1914 зачали виступати члени і цілі відділи зі Союза, тоді і відділ 33 перейшов до американської організації „Вудмен", але Кравчишин зажадав переступного листа і перейшов до жіночого відділу 318, а згодом, як заснувався новий відділ 44 в Нортгемптон, Па., тоді він вписався до сього відділу, в котрім був членом до сього часу.

Небіщик полишив вдову Мелянію і 10-ро дітей, з котрих пятеро вже є подружені.

З огляду на те, що Кравчишин має велику родину, розсіяну по широкій Америці (братанич аж в Шикаґо), то похорон відбудеться аж в неділю, дня 8-го листопада, в українській греко-католицькій церкві. На сей похорон запрошується членів У. Н. Союза з Нортгемпдон і з околиці, а також запрошується всіх кревних і знакомих, щоби прийшли віддати останню прислугу покійному. Земля йому пером!

Василь Ґришко,
шваґер покійного.

ПАРИЗЬКА ІСТОРІЯ.

Відомий паризький спортовий підприємець, хоч уже міцно підтоптаний, навязав любовні взаємини з одною журналісткою. Його син устроївся таксамо з якоюсь кельнеркою. Одної днини журналістка стрілила до батька з револьвера, а кельнерка пхнула ножем сина. Обох перевезло поготівля до шпиталю і вони лежать на сусідних ліжках. Темпераментні любовниці зізнають на допиті, що ділали у власній обороні, бо любовники були брутальні. Обі посаджено в одній вязничній келії. — Збіг обставин, гідний Парижа.

ДОБРЕ НАЛЯКАВ.

Личаківський галабурдник Юзеф Рипкевич в ресторані Сеґаля на Личакові посварився з реставратором за якусь гармонію і стрілив до нього гричі із страшака. Успіх був повний, бо Сеґаль смертельно перелякався, а Рипкевич опинився в поліційних арештах.

ХМАРОДЕРИ У СТАРИНІ.

Хмародери це не винахід XX століття. Три віки перед Христом у Византії були 14—16 поверхові доми. У цісарському Римі були доми, призначені на винаєм, високі 15 поверхів. Одна постанова римського сенату забороняла будувати доми вищі від 20 метрів. У старинній Картаґіні були доми 8—10 поверхові. Як кажуть: нічого нового під сонцем; все вже було.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

В неділю, дня 8. листопада, в годині 8.30 рано, буде українська діточа програма на радіо зі стації WLBX 1500 кс. в Лонг Айленд Ситі, давана українським підприємством „Сурма" в Ню Йорку.

СТАРОВИННИЙ РИМСЬКИЙ ВІЗ У ПОМПЕЯХ.

Повідомляють з Неаполя, що в домі Менандера в Помпеях знайшли старовинний римський віз із цісарської доби, до сьогодні відомий лише з образів на фресках у Помпеях. Праця над збереженням памятки минулого йде повним ходом.

ПРИГОДИ БІЛОГО ПОЛАТАЙКА І ЧУДЕСНА МІЦЬ ДОЛЯРІВ.

Старозаконний Зендер з Кремянця довгі літа шив і латав чоботи та всяке інше взуття, аж врешті ізнемігся і його віддалили до жидівського захисту для старців, доживати там віку. На своє лихо Зендер не був такий собі простий швець; він здавна мав непереможний нахил до фільософічних розважань і пошуканок за правдою. Через те він у захисті зробився цілком непопулярний, а управа захисту просто таки зненавиділа його. Рішила врешті замкнути сіромаху до трупарні й наказала йому якнайскорше перенестися в ліпші світи, де нема ні фільософії ні інших болізней. Та старий полатайко твердий як кіт і ні руш не хотів вмирати так собі „на команду". Кидався по трупарні як лев, бив у двері й виробляв єрихонські крики.

Аж одного ранку його випустили й повели з великою парадою до найкращої кімнати в захисті. Зендер не вірив своїм змислам, аж поки йому не сказали, що на його адресу прийшла більша сума долярів з Америки. Такто через тверду валюту Зендер вратувався з опресії, а й правда затриюмфувала.

ПОЛЬСЬКИЙ ЦУКОР ПЕРЕПАЧКОВУЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ.

На польсько-латвійській границі перехоплено пачкарів польського цукру до... Польщі. Польща вивозить свій цукор за границю по ціні нижчій від коштів продукції, а з того домпінґу користають пачкарі, бо той сам цукор привозять потайки назад до Польщі, причім заробляють цілих 100 відсотків — і продають ще дешевше ніж у склепах.

„БІДНИЙ КАЛІКА".

Поліція у Варшаві підчас недавної облави на жебраків і волоцюг придержала якогось Вавжиньца Боярського, який є власником кільканацять-моргового господарства недалеко Варшави. На допиті заявив, що нині жебранина богато доплатніща від господарства. Показалося, що Боярський мав з жебранини значні доходи і вдержував у Варшаві аж дві коханки.

ЗАСТРІЛИВСЯ З ЖАЛЮ ЗА ДРУЖИНОЮ.

Французький письменник Олександер Дебре застрілився в одному з паризьких театрів з жалю за покійною дружиною.

ЧИСЛЕННІ АРЕШТИ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

ЛЬВІВ (Західня Україна). — З Великої України наспіли вісти, що комуністична московська влада арештувала письменника Максима Рильського й замкнула український місячник „Життя й Революція", в якому гуртувалися так звані неоклясики, українські письменники. Та найбільше арештів переведено серед українських комуністів, нібито в звязку з викриттям опозиційної організації.

Арешти мають масовий характер. Дотепер відомо, що арештовано десять голов окружних рад, 5 керовників тракторних стацій, 17 секретарів місцевих організацій комуністичних партій та 12 голов хліборобських колективів. Арештування переводиться також серед адміністраційних урядників. Між арештованими комуністами є 8 вищих урядників „української комуністичної републики". Московська рада народніх комісарів видала до населення відозви й грозить тяжкими карами „за саботаж".

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ В ГАЛИЧИНІ.

ТЕРНОПІЛЬ (Західня Україна). — Ляцька поліція перевела докладні ревізії та масові арешти серед Українців у Дичкові, Красівці, Семиківцях, Товстолузі й Бірках Великих. Всіх арештованих у числі 23 молодих Українців поліція доставила до Тернополя в поліційні арешти, де переводиться їх допити. Поліція старається всіх обвинуватити в приналежности до УВО.

На цвинтарі в Струсові, повіт Теребовля, хтось знищив польський герб на могилі польських вояків. Ляцька поліція тепер пильно шукає винуватців.

СТАВЛЯТЬ ПІД СУД ЗА ПРОПОВІДЬ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Перед чортківською лавою присяглих відбувся 14 жовтня суд над українським священиком, о. Теодором Раченком, парохом з Гусятина. Його поставила польська влада на суд за проповідь, яку він виголосив у церкві про українські визвольні змагання в минувшині.

В своїй проповіди о. Раченко закликав до дисципліни, національної єдности й до готовости стати знову до боротьби у відповідний момент. Лава присяглих, не зважаючи на всі старання прокуратора й судів, звільнила від вини о. Раченка.

РАДУ ЛІҐИ НАЦІЙ СКЛИКАЮТЬ ДО ПАРИЖА.

ПАРИЖ (Франція). — Бріян, як предсідник Ради Ліґи Націй, скликає засідання Ради в Парижі на 17 листопада. Обставини тепер такі, що Бріян не може лишити Парижа через сесію парляменту. Крім того премієр Ляваль також думає взяти участь у засіданнях Ради Ліґи Націй, щоб пособити Бріянови в тяжкій справі китайсько-японського конфлікту.

На вечері в Американському Клюбі Бріян заявив, що тепер найголовнішим завданням усіх держав є за всяку ціну припинити японсько-китайський конфлікт. Коли він буде далі продовжатися, то дуже легко може прийти до загально-світового конфлікту.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Китайський представник у Лізі Націй, Ші, протестує проти скликання засідань Ради Ліґи Націй у Парижі, де скупчено багато Китайців, представників Куомінтаґу, котрі ставляться ворожо до китайського національного уряду. Таксамо й секретар Ліґи Націй, Друмонт, противиться скликанню засідання поза Женевою, бо це обтяжить витрати Ліґи Націй. Крім того Париж уважають занадто прояпонським.

ЯПОНЦІ ВІДБИЛИ НАПАДИ КИТАЙЦІВ.

ТОКІО (Японія). — Біля моста на ріці Ноні недалеко Ціціяра Японців заатакували китайські війська. Китайці шість разів перевищували Японців і були узброєні в гармати й скорострілі. Після завзятого бою Японці відкинули напасників і розпорошили їх воєнні відділи.

Японці числять по своїй стороні 15 убитих, а по стороні Китайців 40 і багато поранених. Кореспонденти китайських ґазет доносять до Харбіну про значно більші страти.

Японське командування й воєнне міністерство заявляють, що вони не будуть посилати далі на північ Манджурії своїх військ, коли їх до того не спонукає поведінка самих Китайців. В Ціціярі прийшло до повного фінансового хаосу, коли виявилося, що місцевий банк видрукував на 8,000,000 паперових ен, не маючи до цього ні уповноваження, ні забезпечення.

НОВИЙ УРЯД АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Мек Донелд утворив новий уряд, до якого ввійшли представники консерватистів, обох ґруп лібералів, а також лейбористи з тої ґрупи, що лишилася при Мек Донелдови. До уряду ввійшли Болдвін, Сновден, Замюел, Чемберлейн та інші визначніші лідери ріжних партій.

Міністром справ заграничних став сер Джан Саймона, що є одним з найбільших знавців справ національних меншин і кольоній.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА;	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИРАЗ НЕЗАДОВОЛЕННЯ

При останніх виборах демократи осягнули таку рішаючу побіду, якої вони самі не надіялися. Тепер питання, чи вони дійсно заслужили на таку побіду. Ні, того нема. Виборці тільки заманіфестували своїми голосами, що вони є цілковито незадоволені з републиканської адміністрації. А з того мусять републиканці витягнути висновок, що коли так далі піде, то при наступних президіяльних виборах адміністрація краю перейде в руки демократів.

Та одначе з того не виходить, що коли би в часі теперішньої кризи були при владі демократи, було би краще жити. Виборці числилися тільки з фактом, що за републиканської адміністрації доводиться переживати небувалу економічну кризу, і думали, що теперішня влада не знає, як з цеї кризи вийти. А вибрали демократів, бо нічого іншого їм не лишалося.

Є вправді в Америці змагання до утворення третьої, ліберальної партії, але ті змагання ще дуже слабі, хоч їх ідеольогом є славний американський фільософ, 70-літній учений, Джан Дюі. Він обстоює цілковиту зміну політичного американського життя, повного гіпокризії. Він рад би бачити нових людей при кермі держави і нову політичну атмосферу в Америці. Але те все щойно в зародку. На третю партію прийдеться ще довго ждати, а тимчасом рішаючими чинниками будуть далі републиканська й демократична партія. Значить, влада буде переходити з рук одної партії до другої. Ті переходи приноситимуть зміни в особах і посадах, але щодо самої системи правління, великих змін не буде.

І тому демократам тепер трохи не на руку, що вони матимуть більшість у палаті послів. Бо з того є навіть задоволені републиканці. Виборці дали тепер вираз тому, що вони незадоволені з републиканської адміністрації. Та тепер демократи матимуть змогу виявити, що вони знають кращий вихід з важкого економічного положення. Вони, котрі так гостро виступали проти високої тарифи, матимуть тепер нагоду ту тарифу знести, чи її змодифікувати, зглядно заважити на такій зміні. Вони мусять теж сказати своє слово й у справі нових податків. Значить, не будуть сидіти в конґресі на вигіднім опозиційнім становищі, а змушені будуть виступати з позитивною програмою. І тут доперва виборці пізнають, яка є на ділі ріжниця між републиканцями і демократами.

СУДЬБА УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В ГАЛИЧИНІ

(Надіслане з Галичини до „Свободи").

Від 1921 року українська кооперація, яка вже до часів світової війни досить гарно розвивалася, зачала оживати. В першій черзі на наших землях під Польщею відновлено майже всі старі кооперативи і заложено тисячі нових. Донедавна польська держава не спинювала цього руху. **Нашу кооперацію скріпили головно молоді люди, котрі покінчили студії за кордоном.** Праця на кооперативному полі була для молодих, покінчених студентів вдячною хочби тому, що польська держава замкнула майже всій нашій інтеліґенції доступ до уряду. Укр. кооперація, діставши чимало образованого елементу, мусіла виказати великий проґрес. З преси попередних років ми знаємо, що молоді люди, які одержали глибше образовання за кордоном, розсілися по селах і містах в тій ціли, щоби не лише фахово, але й у научному масштабі двигати цей рух. Головно в Галичині повстали кооперативні журнали, а по всіх усюдах нашої землі відбулось дуже багато курсів і викладів з цієї ділянки нашого життя.

Навіть заграниця, з якою наші кооперативи увійшли в тісніший звязок, зачала похвально висловлюватись про розцвіт нашої кооперації (голоси англійських, чеських і німецьких кооператорів). Українська кооперація пропорціонально з польською кооперацією розвивалася безумовно краще, тому, бо, як сказано више, українська кооперація розпоряджала культурним елементом свойого проводу.

В останніх трох роках польська преса і шовіністичні круги польської суспільности почали бити в тривогу, бо мовляв Українці в польській державі зачинають творити свій власний економічно-національний орґанізм, який стремить до економічної самовистарчальности українського народу. На цьому місці згадати треба, що до розвою нашої кооперації чимало причинилася також і заокеанська еміґрація, яка як датками, так і вкладками підкріпила українську фінансову силу.

Як вже сказано Польща зачала лякатися нашого руху кооперативного і тому на протязі трох останніх літ ми бачимо велику аґресію як уряду, так і цілої польської суспільности на знищення нашої кооперативної сили. Поглянувши на попередні ексцеси, ми бачимо, що першою жертвою паде наша культурна установа, а головно українська кооперація.

Минулорічна „пацифікація", якою головним виразом було ґрунтовне нищення наших кооператив, у формі демольовання будинків, мішання цукру з нафтою, побивання кооператорів — свідчить нам пречисто, що **Поляки за всяку ціну стараються нас вибити з кооперативної ділянки.**

Останніми часами можна зауважити не лише дикий похід розюшеної жандармерії проти нашої кооперації, але також і плянований наступ, який йде на нас під омофором польського закона.

Від довшого часу, головно від тих часів, як у нас по фарисейськи говориться про польсько-українську угоду, ми бачимо головно два постуляти з боку Поляків, а іменно: **1) постулят утраквізації торговельних кооператив і 2) петрифікації молочарських спілок.**

Під утраквізацією торговельних кооператив треба розуміти слідуюче: Поляки закидають Українцям, що вони своїми торговельними кооперативами беруть в свої руки торговлю. Дальше, розумний провід в нашій торговельній кооперації дає притоку Полякам робити Українцям закиди, що Українці, мовляв, під покришкою торговельної кооперації (і кооперації взагалі) ведуть антидержавний рух, який змірює до цього, щоб Галичина вирвалася з обіймів польської держави. В слід за цим Поляки намагаються зутраквізувати українські торговельні кооперації, себто змішати їх з польськими, піддаючи їх під контролю польської суспільности, а зглядно виділу департаменту для національних меншин у Варшаві.

Поляки на випадок заведення утраквізації торговельних кооператив обіцюють помагати з боку польської держави таким кооперативам. Річ зрозуміла, що всяка поміч з боку держави буде під найбільшою контролею згаданого вище „департаменту" і субвенцію у формі позички будуть одержувати за апробатою згаданого уряду головно ці кооперативи, котрі будуть виявляти як найбільше польське обличча.

Щоби змусити український кооперативний рух до некорисних для уступок, бачиться вже сьогодня велику наґінку на наші кооперативи. Перш за все всі польські старости Східньої Галичини і Волини домагаються того, щоби наші кооперативи були поміщувані в розкішних домах. В декотрих місцях староства через своїх фізиків (повітових лікарів) переслідують наші кооперативні установи і застосовують до них з области гігієни, такі приписи, яких у найбагатших краях годі придержуватись.

Другою методою давлення української кооперації є славнозвісна податкова шруба, яка полягає в тому, що **на наші кооперативи накладається такі податкові тягарі,** під якими кожна кооперативна інституція мусить упасти. Тут треба згадати от хочби например, що наш „Дністер", Товариство Взаїмних Обезпечень, тепер має таку дивоглядну суму податку, якої ніяк заплатити не може. Підкреслити треба, що примір у збаражськім повіті маленькі кооперативи торговельні одержали наказ заплати податку від 5 до 20 тисяч зол.

Іншим ударом в наші торговельні кооперативи є **відбирання концесій на продаж тютюну та соли.** Тут треба згадати, що в минулому році Поляки концесіями на продаж тютюну і склад соли наділювали головно дві свої орґанізації: а) орґанізацію леґіоністів, і б) орґанізацію стрільців. Для ясности треба підкреслити, що леґіонер або стрілець дістає концесію, якою або сам користується, або її відпродує. Викуп, а зглядно спілка з леґіонером чи стрільцем є дуже коштовною справою.

Українці на комбінації викупу не йдуть. На цьому полі з леґіонерами чи зі стрільцями працюють Жиди, які, щоб могти викупляти концесії на продаж тютюну і на склади соли, **платять згаданим орґанізаціям по 200 тисяч золотих річно—себто 400 тисяч золотих, щось в роді добровільної тайної контрибуції.**

II. Наша молочарська кооперація за останніх кілька літ зросла в чималу силу. Українці своїми добрими продуктами головно добре продукованим маслом, захопили собі навіть ринок збуту в Лондоні.

Річ зрозуміла, що наша кооперація молочарська має чималі вигляди. Український селянин вже зумів вигодувати собі чимало дійних коров, які в нинішних тяжких часах кризи, дають з молока майже одинокий дохід в грошах. Тут треба підкреслити знова, що молоді кооператори вкладають чимало праці на те, щоб наш силянин уміло впроваджував добру расу худоби, уміло крижував її, уміло годував, щоб у той спосіб продукувати як найбільше добірного молока. Поляки і тут під омофором польського закона стараються припинити молочарський розвиток. **На кооперативній молочарській раді, яка відбулася в червні цього року в Варшаві, навіть при співучасти посла Луцького, відомого з угодовости, і п-на Палева, головного урядовця Масло-Союза у Львові** — Поляки ухвалили постанову відносно петрифікації, яка полягає в цьому, що там, **де є українська кооператива молочарська,** на будуче не буде заложена польська в промірі 10 км. і навпаки, там, де є польська кооператива, на промірі 10 км. не може бути заложена українська.

Петрифікація по всякій правдоподібности увійде цього року в життя дорогою закона.

Щоб Українців, подібно як на полі торговельної кооперації, і тут притиснути до муру, то річ зрозуміла, що й польська податкова шруба і всі польські староства вже виказують свої тенденції на нищення, а зглядно на найбільше число замкнень українських кооператив молочарських. Тут треба підкреслити, що польські фізики вже надобре добираються до наших молочарень, а головно приписують нам, що українські молочарні мають мати дуже люксусові домівки, бо вимагають для молочарні порядного дому з 5 великими кімнатами і т. п.

Взявши повище під розвагу, ми мусимо бачити, що як на кооперацію торговельну так і на кооперацію молочарську йде напір польської держави.

Щож нам робити? В нинішних часах ми мусимо напружувати всі свої сили на те, щоби скріпити фінансову силу молочарень, як і торговельних кооператив. Розумною річчю було би, щоби заокеанська еміґрація відчула як слід теперішне наше положення, і щоби по всіх усюдах, головно в Злучених Державах, орґанізувалися **допомогові комітети кооперації,** які би своїми вкладками допомогли фінансово кооперативам у тих місцях, звідкіля вони вийшли. Як це розуміти?

Гурток людей, походженців, примір, з самбірського повіту, творять собі десь у Филаделфії чи в Честер комітет допомоги кооперативі в свойому повіті і, поінформувавшися, який є кооперативний рух в своїх місцевостях, уміщує якусь скількість вкладок на те, щоби кооператива, примір у Самборі, могла вибудувати собі відповідну хату і т. п. Річ зрозуміла, що для одноцільности акції треба би переводити цей плян через Обєднання в Америці. Тут підкреслити треба, що поміч кооперативам не повинна бути в формі датків, себто жебрання, — **поміч повинна бути дана, мовляв, по бизнесовому, бо вкладник має вигляди за свою вкладку дістати 8—12% доходу.**

Кожна животворна нація у найтяжчій історичній хвилі мусить знайти собі вихід з тяжкого положення — отже й ми мусимо передержати цей наступ Поляків на наше кооперативне життя.

Д-р В. К.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

„БИЗНЕС ПОПРАВЛЯЄТЬСЯ".

З усіх сторін Америки й Европи приходять відомости про те, що „бизнес поправляється". Стальовні пішли потрохи в рух, деякі майни розпочинають свої праці, збіже дорожіє, бавовна підноситься на ціні й т. п. Коли пильно проаналізувати сучасний стан Европи й Америки, то годі знайти певні економічні, або політичні причини направи бизнесу.

Навпаки, здається, що політична ситуація ще більше заплутується; здається, що не лиш европейський, але й азійський та взагалі світовий небосхил все більше захмарюється. Чи не в цих хмарах треба щукати „поправи бизнесу"? Чи не є це „поправа" перед новою війною, яка може започаткуватися на Далекому Сході, перекинутися на Схід Европи й нарешті розлитися бурхливим полумям по всій земській кулі?

Збіже, нафта, сталь, мідь, олово, бавовна, ріжні хемікалії й т. п. знаходять найбільший збут для себе підчас війни. Чи не тому й Росія „не може вивозити" збіжа, що воно їй потрібне для армії, для війни? От над цим треба призадуматися нам, Украніцям. Тепер реальних можливостей війни більше, ніж було колинебудь у повоєнних роках.

КІНЕЦЬ ВЕЛИКОГО ПОЛІТИЧНОГО СКАКУНЦЯ.

Ні для кого так несподівано прийшов кінець політичного лідерства великого жонґлера, Ллойда Джорджа, як мабуть для нього самого. Розгром ліберальної партії, яку він своїми політичними викрутасами та вихилясами запровадв у сліпу вулицю, є добрим доказом того, який кінець знаходять усі політики й політичні партії, що „за всяку ціну" хочуть триматися при певних ролях і на чолі політичного проводу, хоч і балянсуючи між іншими.

Старому британському ліберальному політичному львови довелося на схилі своїх літ випити важку чашу гіркости, яку він усе своє життя готував і підносив іншим. Випили і ми, Українці, від нього неодну гірку чарку. Аджеж Ллойд Джордж є одним з найактивніших творців Версайського мира, з віддачів Галичини Польщі, з ворогів самостійної Великої України й т. п. Тяжке похмілля має й Анґлія після того питва, яке довго варив їй Ллойд Джордж у часах, коли він керував анґлійською політикою.

ЗАПЛУТАЛИСЯ В РОДОВОДІ.

„Канадійський Фармер" збиває читача з ніг своїми сензаціями. В одному й тому самому числі відому російську співачку Ніну Кошиць він робить „родовитою Українкою", хоч по матері вона такою не є, та „шлюбною дружиною" великого українського диригента й композитора Олександра Кошиця. Це так пишеться на першій стороні „Фармера".

На стороні 4-тій тогож числа Ніна Кошиць „це стопроцентова Українка й рідна сестра нашого незрівнаного диригента Олександра Кошиця. Отож розберіть тепер, хто вона є? Ми можемо сказати, що Ніна Кошиць є з породи тих російських патріотів, які про себе говорять: „Мама Турок, папа Ґрек, а я русской чалавек".

Зате влучно „Канадійський Фармер" говорить у статті „Малороси", що до чорта з ріжними „Малоросіянами", нехай ідуть вони до бісового батька! Український нарід не потребує, щоб підпирати на шляху цю погань, відпадків з російського „трапезного" стола. Лише хочемо зазначити, що таксамо треба ставитися й до „почцівих Русінуф", які з Українців, Галичан Ґахів, перетворюються в „пітерськых рабочих Ваньок Залєзнякоф".

„ВСЯЧИНА".

Нехай читач вибачить. Це вже так при нагоді хочеться підкреслити, що в томуж „Канадійському Фармері" в відділі **„Всячина"** знаходимо некрольоґ-ґльорифікацію бувшого голови „Просвіти", Михайла Галущинського. Та воно може й рація, що смерть людини така звичайна річ, що вона є „всячиною".

Можливо, що тут „Канадійський Фармер" має слушність.

ВЕЛИКА СИЛА — МАШИНА.

Скінчилися вибори в Ню Йорку. Демократичний Клюб „Тамані Гол" одержав блискучу перемогу. Що значать усякі викриття зловживань місцевої адміністрації й керовників Тамані Гол, коли вся адміністративна й виборча машина знаходиться в руках тих самих „босів" з Тамані!?...

Велика сила машини! Вона в кождій війні дає перемогу тому, в кого сильніша машина-армія. Тамані Гол показала ще раз, що має сильну й добре вишколену армію тих, котрі уряджують та аранжують вибори. Але переможець не завжди збирає плоди перемоги, а населення часто покутує.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(7)

Хоч як важко означити політичне обличчя вязнів в ДПУ, бо кождий ховається з цим і в приватнім житті, а тим більше за мурами вязниці, одначе нам всім бодай було відомо, кого в чому обвинувачують.

Більше половини вязнів нашої келії були **українські** інтеліґенти (священики Автокефальної Церкви, вчителі, урядовці). Всіх Українців обвинувачено в тому самому, що й мене: в приналежности до української контр-революційної орґанізації, а один робітник сидів з нами за приналежність до української соціял-демократичної партії.

Решта були Жиди. Осіб 6 було сіоністів. На мене лише сіоністи зробили враження поважно зорганізованої ґрупи. На протязі трох місяців завжди реґулярно вони одержували передачі і, хоч ці передачі приносили родичі вязнів, вони були завжди однаковісінькі: видно було, що передачі готовились одніею рукою й за одні гроші.

Сидів зі мною п. Лукачер, завідуючий комерційним відділом радянської торговельної фльоти, за „економічну контр-революцію".

Решта — це були непмани, „спекулянти валютою".

Характеристичне, що в нашій келії (а за три місяці перебуло до 200 вязнів) не було ні одного Росіянина.

В інших келіях склад вязнів був тойсамий; багатьох я навіть знав через їхніх товаришів у нашій келії.

В жіночій келії сиділи переважно молоді дівчата — сіоністки.

XXI.

В гості до... чекіста.

Через яких три тижні, чи може місяць від цієї останньої розмови зі слідчим, мене покликали з річами.

Куди? — Ніхто не знав. Похапцем умовились: коли піду далі у вязницю, то пришлю за „цукром, який я забув", а коли вийду на волю, то нічого.

В командатурі відібрали від мене підписку про невиїзд і випустили на волю.

— Куди тепер? — думаю. Маю досить знайомих, але всіх шкода. Пригадав, що в Одесі є мій земляк Мураховський, старий чекіст.

— Йому — думаю — нічого не станеться; на нього не може впасти тінь підозріння; а коли й упаде, то що мені до того? Отже йду до нього!

— Ну, от нарешті звільнили вас. Яж собі думаю: невже вас могли купити за границею, щоб ви пішли проти радянської влади?

Те, що мене звільнили, було для нього цілковитим доказом моєї невинности, і, навпаки, як би мене заслали в Соловки, він був би певний, що я „куплений буржуями".

Видно було, що він боявся неприємностей через мене.

Коли я лікувався в клініці, Мураховський якось відвідав був мене, але не застав мене й лишив записку.

Він мене кілька разів допитувався, чи не попала та його записка в папери, які забрало ДПУ? Я його запевнив, що ні, бо записку я знищив.

На другий день я відїхав додому. Через тиждень вернувся в Одесу, й, згідно з даним мені наказом, зявився в ДПУ. Мені повернули мої документи. Я відразу звернув увагу на те, що нема моєї перепустки з Йозефівського табору.

XXII.

Харків.

Коли я повернувся додому зі всіма документами, але з підпискою про невиїзд, я не знав, що робити. Вирішив все таки відїхати й шукати праці. „Підписка про невиїзд? Аджеж вона стосувалась тільки до першого тижня, поки я не одержав документів!" — так я вирішив вразі потреби „розуміти" дану мною підписку.

Я хотів знайти за всяку ціну працю. Приїхав у Харків, ходив по ріжних наркоматах і установах, але без наслідків. Скрізь треба було якоїсь рекомендації, звязків, а я їх не мав.

Мешкав я в будинку Пролетарського Студентства між студентами технольоґами.

Мало там, порівнюючи, студентів в „косоворотках"*) чи в толстовках; більшість їх носить европейський одяг, краватки. Переважна більшість студентів одержує державні стипендії (24 карб. місячно), деякі мають стипендії ВРНГ, чи якогось тросту (аж 90 карбованців місячно).

Цікаво, що студенти молодих курсів чекають на „полумя пожежі світової революції", охоче говорять про своє „пролетарське походження", словом, одягають маску захисного кольору, а студенти старших річників, що вже кінчають вищі школи, зовсім не скривають своєї непролетарської психольоґії. Це вже не члени „пролетарського суспільства", а члени старої російської касти інжинірів.

Мовою молодих студентів є, яб сказав, на 60% мова українська, тоді як старші студенти говорять майже всі по російському. Це, очевидно, не стільки наслідок русифікаторської політики Харківського Технольоґічного Інституту, скільки правдивий відбиток національного складу студентства.

*) Російські сорочки.

(Дальше буде).

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

Вельмиповажаний Пане Предсідателю, Головна Управо і всі Члени і Членкині У. Н. Союза!

Прийшла для орґанізації тяжка хвиля, якої ще ніколи передтим не бувало. Світова економічна кріза і безробіття змушують нас призадуматись над способом ратунку. Всі віримо, що Батько Союз, котрий перебув вже неодну крізу, вийде і з тої ціло. Він 37 років давав поміч тим, що помочі найбільше потребували, тож знайде і тепер спосіб помогти тим, що тепер помочі найбільше потребують.

Теперішня хвиля труднiша тим, що тепер ходить уже не лише про поміч для поодиноких членів, для незначної їх частини, але поміч потрібна для дуже великої частини членів, а то й для всеї орґанізації. І тому в такій хвилі проектувати поміч одній частині членів треба більше як колинебудь передтим і вважати, щоби поміч одним не пошкодила другим, або іншими словами щоби, помагаючи одним, не обтяжувати, але зміцняти цілу орґанізацію. Поміч у такій ситуації буде отже тільки тоді доцільною, коли вона буде обопільною, коли не лише члени одиниці від орґанізації, але й орґанізація від усіх членів підмогу дістане. Знаємо, що безробіття многим членам унеможливлює продовжування членства, і це для тих членів велика шкода; але знаємо, що той самий факт руйнує орґанізацію, бо без членів орґанізація не може істнувати. Ратуючи членів, ратуємо орґанізацію.

Теперішня кріза заскочила нас зовсім неприготованими і ми мусимо рішатися на діла, яких у нормальних часах не малиб відваги ні сили торкатися. Ми мусимо зробити щось, що в нормальних часах було би неможливим. Не дармо каже пословиця „навчить біда ворожити". Вже рік минає, як ми, притиснені бідою, доміркувалися, що старий рід обезпечення не дає таких привілеїв, які в тяжкі часи безробіття потрібні, а то, щоби мати безплатне продовження обезпечення або позичку, щоби дальше оплачувати. Ми заговорили, щоби приготовлятися на будучій конвенції перевести реформу таку, щоби всіх членів перенести на нові роди обезпечення, де є такі привілеї, за які осібно доплачується. Однак біда заставляє нас уже тепер про позичку або безплатне продовження говорити. І тому теперішні проекти про позички це ніщо іншого, як проекти реформи, або іншими словами: перенесення потребуючих позички зі старого до нових родів, бо інакше позичка не можлива. В старім роді місця на позичку нема. Я думаю, що такі проекти є дуже добрі, бо припускаю, що реформу, яку в нормальні часи треба переводити аж через конвенцію, в часі наглої потреби можна перевести й без конвенції, і поміч у формі позички можна буде дати.

Мильний був би одначе погляд, як би хто припускав, що позичкою членам відвернеться вже все лихо від членів і орґанізації та що досвіду з цеї кризи не треба використати на те, щоб усунути всі інші причини, які слабість нашої орґанізації виказали. Було би гріхом, якби ми з того досвіду скористали лише стільки, щоби з орґанізації позичку взяти, а самій орґанізації нічого не дати, та бодай не усунути тих колод, які бачимо, що стоять на перешкоді до її розвою і обезсилюють її.

Позичка для членів добра річ в потребі, але позичка є позичкою. Позичку треба звернути з процентом, та не кождий, навіть потребуючий, схоче позичкою своє посмертне обдовжати. З позички зможуть скористати члени старші, бо недавні небагато вплатили тай не багато могли би позичити. Припустім, що на 20 тисяч членів знайдеться одна пята часть таких, котрі зможуть і схочуть позичку дістати, та що тих 4,000 членів позичать пересічно по $50 і через те з головної каси виплатиться круглу суму $200,000. Припустім, що таких членів буде більше тай по більше позичать, скажім — пів міліона долярів. Припустім, що члени, не ждучи конвенції, приймуть таку реформу через акламацію та що таким чином пів міліона орґанізаційного, вже зложеного гроша замісць у головній касі буде на позиці між членами. Чи це дуже змінить ситуацію? Чи за якийсь час не прийдеться знову ствердити, що помимо коштів і трудів сили наші лишилися роздроблені на безліч слабких відділів, які нових кандидатів більше відстрашують ніж приєднують, та що, хоч ніхто з членів не буде змушений обезпечення в Союзі покидати, то нових, а особливо власну молодіж, буде дуже трудно приєднувати. Позичка добра для старих членів, і в теперішній кризі була би дійсним ратунком для одиниць, хоч би у великім числі, але не тим, чого самій орґанізації потрібно. Орґанізації потрібно не лише затримати старих членів, але, передовсім, потрібно є нових членів, а тих уже не можна позичити... Нових членів треба приєднати, а приєднати їх можна буде аж тоді, коли передовсім усунеться всі колоди, які приєднуванню стоять на перешкоді.

Реформа така, щоби члени могли затягати позички тай взагалі мати більше привілеїв і зворотних вартостей з членства, це неабиякий кошт і робота, які скорше чи пізніше мусілиб уважатися змарнованими, якщо рівночасно не зробиться нічого, щоби скріпити сили відділів орґанізації так, щоби вони не лиш могли дати більшу опіку теперішним членам, але щоби могли до себе горнути нових членів. Бо яка вкінці могла би бути користь з того, якби ми ввесь маєток Союза між теперішніх членів розпичили і лишилися неспосібними нових членів дальше орґанізувати? Тому то всякі проекти на підмогу членам є добрі, але тільки в парі з проектами, як зміцнити сили відділів, які саме становлять орґанізацію. Без зміцнення відділів особиста допомога членам-одиницям справи не розвяже. І тому я попираю той проект, який каже поперед усього не жалувати кошту для зміцнення відділів, платячи нагороди за злуку там, де така злука можлива, дальше — допомогу відділам, підупавшим матеріяльно з приводу довгого безробіття або заморожения готівки, в формі зворотних позичок, а відтак допомогу членам у формі обдовження їх поліс після виміни їх грамот старого роду на нові через реформу.

Всі три способи допомоги однаково важні й потрібні. Та я ставлю на першім місці злуку відділів, бо ця потреба відчувається вже віддавна і її лекше та найскорше можна перевести. Таксамо допомогу іншим потребуючим відділам можна перевести скорше. Безпосередня допомога членам може прийти тільки після переведення реформи, яка мусить забрати більше часу, тож мусить прийти пізніше.

Я отже не лише попираю всі дотеперішні проекти ратунку орґанізації і членів (з винятком тих, що радять без довгого говорення і без глибшої застанови розпороти мішок, щоби покотилися всі зложені в орґанізації гроші), але від себе кличу: Браття і Сестри! Вирозуміймо добре своє положення як з огляду на себе так і з огляду на дальше існування орґанізації. Пропагуймо реформу старого роду обезпечення, яка для нас, членів тільки користь дати може, а передовсім сами лучімся в сили. Лучім відділи і горнім нових членів. Зробім для орґанізації все, чого вона від нас у такім прикрім часі вимагає і сподівається, тай будьмо певні, що вона в заміну дасть ціонально вимагати і сподіватися будемо. Отрясімся з пригноблення, яке на нас валиться з причини безробіття. Не опускаймо рук, але куймо свою власну долю, долю орґанізації, щоби, перевівши її через ту тяжку крізу, сильною і могучою можна було передати грядучому поколінню. І теперішня кріза не вічна. І теперішній крізі мусить прийти кінець. Від нас самих залежить, щоби та кріза не лишила в орґанізації іншого сліду, як лиш нагоду до нового тріюмфу-побіди, якими встелена є дорога нашої 37-літньої орґанізаційної праці. Лучімся, бо в лучности сила!

Марія Ольшаницька-Розомідо.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Головна канцелярія У. Н. Союза повідомляє, що засідання гол. екзекутивного комітету У. Н. Союза збереться в середу, дня 11. б. м., в год. 9-тій рано. Ті Вп. члени і членкині ширшої головної управи, котрі в справі „допомоги орґанізації і членам" ще досі не висказалися, як також ті, що бажали би ще, щось до свого голосу додати, справити чи доповнити, зволять ласкаво це зробити так, щоби той матеріял, який не вспів бути проголошеним в органі, міг послужити для орієнтації на вище означеним засіданню.

Гол. Канцелярія У. Н. Союза.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Чи це український національний танок?

Хочу написати про танок, який мені, доводилось бачити в неділю, дня 18-го жовтня, виведений п. Г. Чуником в місті Шикаго.

Пішов я на виступ українських національних танків, виведених п. Г. Чуником, тому, щоб подивитися на улюблені мною українські танки та налюбуватися їх красою, їх ніжністю та весело провести вечір, тимбільше, що проголошено гарну програму і музику.

Та, на превеликий жаль, мої мрії про виступ завелись, бо побачив я лише кістяк гарного українського танку, тільки слабу імітацію.

Першою точкою вистави була „Метелиця", яку вивели танцюристи в числі 17, що ніколи не є практиковано, бо се є танок масовий і до його виведення треба від десять пар вгору.

Однак сей гріх можна би дарувати, але не можна дарувати злого виведення, уставлення не по зрості, збиття вкупу і т. п.

Дальшою точкою був „Козачок Подільський", який був виведений дуже зле, бо в танцюючих не було грунтового знання і зрозуміння такого танку, що показалося підчас їх танцювання та роблення незручних кроків і рухів.

Найгірше випала коломийка в одну пару, котру танцьовано під музику мазурки чи якоїсь польки, а чейже в нас є свої чудові мелодії, уложені спеціяльно для цього танку.

„Аркан" був такий, якого я ніде в своїм життю не бачив, — бо вожак, котрим був сам п. Г. Чуник, і танцюристи не дописали. Не було там того життя, яке є потрібне спеціяльно в мужеських гуртових танках. Я собі пригадав „Аркан", танцьований учнями В. Авраменка. Там було життя, технічне й уміле використування танкових моментів, що являється дуже важним і надає танкови краси.

Дивувався я, що танок „Козачок сольо" танцюють аж дві особи, що було зазначено в програмі. Я чекав на той нумер і чомусь його не міг дочекатися; аж при кінці на запит одного з гостей, — чому його не танцьовано, одержано відповідь, що танок був танцьований двома дівчатами, Дивно стало мені, що сольо можуть танцювати аж дві особи нараз.

Дальшою точкою була „Великодна Гаївка", котру завсіди танцюють з великим напруженням та увагою, тому, що танок сей є дуже старий, і релігійний, і має за собою традицію. Тут з того танку зроблено диво, бо танцьовано його в шапках, чого ніколи, в ніякому разі не робиться, тому, що це танок релігійний, який до того кінчається молитвою, а чейже молитися в шапках не випадає.

Дальшим нумером був танок „Гречаники", Танцьовано його зле, а дотого додано ріжні малоросійські чи якісь кабаретні рухи та вихиляси, що зробило з нього саламаху.

Останнім танком був „Запорожський Герць", яким звичайно кінчаються виступи Українських Національних Танків, а який здається відтанцьовано найгірше.

Я танцюю той танок і розумію його аж надто добре, тому відносно того танку позволю собі сказати кілька уваг. Почавши від виходу з правої сторони (звичайно є з лівої), що вже псує враження, бо це так виглядає, якби книжку догори ногами читав. Порядку кроків ніхто з танцюристів не знав, бо коли один присідав, то другий вже бив його по плечах. Аж лячно було дивитися на такий герць, бо то вже не був герць, а справдішна війна, котра, здається, закінчилася чи не каліцтвом одного з танцюристів.

Програма кінчалася гимном українським і американським. Гимн є у кождого народу святістю і тому його як такий співається стоячи, з відкритими головами. Мабуть п. Чуник не поінформував про це танцюристів і тому мабуть вони мали шапки на голові, котрі скинули з голови аж на завваги з боку публики.

Коли я вже так багато місця посвятив описови танків, то треба ще згадати й костюми, котрі також немалу ролю відограють у виступах. Розумію, що не все можна дістати костюм стилевий, але коли його зміниться виглядом на циганський, польський, чи румунський, то цього вже не можна дарувати. На се треба звернути особливу увагу, коли ми рекламуємо, що буде це виступ українських національних танків, українські музики, українських костюмів.

Додам, що в виступі брали участь також танцюристи Поляки, котрі нібито танцювали український танок у своїх рідних польських костюмах.

Всі ці факти говорять за себе. Думаю, що нашому громадянству треба про це знати і поробити кроки, щоби не допустити до того, щоби хтось валив те, що десятки людей в поті чола будували й будують.

М. Гира.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Українська вистава в Музеї Міста.

Українська громада міста Нюарку й околиці має нагоду виказатись перед американською публикою своїм культурними здобутками. Буде можна виставляти домашні вироби, як каганці, ложки, горшки, миски, макогони, маглівниці, плетені річи, убрання, хустки, сорочки, фартушки, чоботи, рушники, простирала, а далі меблі, годинники, коралі, або музичні інструменти, малюнки наших артистів, гуцульські вироби, господарські знаряди та церковні прибори. Буде можна виставити вироби американських Українців, себто вироби українсько-американські і все, що є в щоденнім уживанню та в святочнім строю.

Ми мусимо постаратись, щоби ця вистава принесла Українцям як найбільшу славу; а для Американців якнайбільше знання про Українців.

Тому комітет, котрий є зложений з Січей 3. і 4. сотні і наших українських товариств, відзивається до загалу Українців у Нюарку й околиці, щоби всі Українці, котрі мають старокраєві вище згадані річи, слали їх на руки комітету вистави, котрий приміщує річи в українськім склепі під адресою: Ексгибішен Комітi с-о Русалка Мюзик енд Бук Ко., 131 Говард стріт, Нюарк, Н. Дж. Річи, принесені і присилані почтою, будуть звернені по виставі в як найкращім порядку. Безробітним, котрі пришлють річи, посилку оплатить комітет вистави.

Вистава відбудеться в Нюарк Мюзеюм, Вашингтон ст., в останніх двох тижнях при кінці січня 1932 р. Просимо українське громадянство поспішитись у висиланню, тому, що всі річи мусять бути зібрані до першого грудня.

Комітет докладає всіх старань, щоби ця перша велика українська вистава у місті Нюарку випала як найкраще, й тому вірить, що український загал допоможе йому у цім великім ділі.

За комітет:
Т. Рудий,
Д. Чорнюк,
І. Заболоцький.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШАНУЙМО СВОЮ НАЦІОНАЛЬНУ НАЗВУ.

Минулої неділі, 1. листопада, я чула радіопередачу зі станції W.E.A.F., коли російська оркестра під назвою „Тройка Бел", відограла пару українських пісень. Серце радується, коли чуєш, як заповідач говорить, що тепер російська оркестра відограє українські пісні. Пісні були відограні чудово.

Таксамо зі станції W.J.Z. російський хор під назвою „Рашен сінгерс", під управою п. Кибальчича, відспівав дві українські пісні. Честь належиться хорови за те, що він не краде наших пісень, а ясно говорить, що це українські пісні.

Думаю собі, як то добре, що чужі люди співають наші пісні й кажуть, що це українські пісні. А скільки ми маємо в Америці тих, що походять з нашого народу, але тут на вільній землі Вашингтона не хочуть себе назвати Українцями, а тільки Рускими, Руснаками або Росіянами й Австріяками. Ми повинні тішитися, що ми є Українцями, бо за українське імя полягли тисячі наших борців, а інших замикають тепер по тюрмах. Ми повинні собі раз сказати, що ми є український нарід і показати нашим ворогам, що в нас є сила.

Анна Гвоздевич,
Ансонія, Конн.

ЗІ СПОРТУ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Junior Ukraine Football Team Scores Victory.

On Oct. 31, the Junior Ukraine Football Team, after losing a hard fought battle last Saturday, came back strong and overwhelmed their previous victors, the Bedford Cardinals, by the score of 18—0. The game was played at McCarren Park, Brooklyn, N. Y. The earial attack as well as the line plunges of John Bordack helped greatly to trounce the Cardinals.

Junior Ukraine Football Lineup:

L.E.—S. Halas, Cap't.
L.T.—P. Woluchinsky
L.G.—P. Kanuka
C. —B. Sawitsky
R.G.—P. Chamill
R.T.—J. Romanchuk
R.E.—A. Korilla
L.H.B.—M. Malko
Q.B.—M. Smitonick
R.H.B.—M. Krawecz
F.B.—J. Bordack.

The Score:
Junior Ukraine—6-6-6-0=18
Bedford Cardinals—0-0-0-0= 0

M. S.

Лікар: Ще лише два тижні тому я рішучо заказав вам пити алькогольні напитки, а ви нині знов з тим самим питанням приходите.

Пацієнт: Та ніби так, але я гадав, що може за той час медицина зробила який поступ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М.М., Зоннертон, Па. — Коли сталася яка подія й хочете дати про неї відомість, то треба писати негайно, а не чекати майже півтора місяця. Тепер уже запізно містити в газеті Вашу згадку.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS OF CITY LOOK BACK ON FREEDOM.

Celebrate 1918 With Parade and Services Sunday; 47 Groups Join.

Ukrainians of Cleveland will celebrate the 13-th anniversary of the short-lived independence of the Ukraine with special church servises, a huge parade and a concert Sunday.

Forty-seven organizations have united to make the celebration among the greatest staged by Ukrainians in Cleveland, Jack Wolansky of 1022 Fairfield avenue, chairman of the general committee, said today.

Nov. 1, 1918, will remain memorable to all Ukrainians of East Galicia. On that day they declared their independence from Austria. Six months later, however, Galicia became part of Poland.

Services Start Program.

Sunday morning's program will start with services in St. Vladimir's Orthodox Church and in St. Peter and Paul Greeck Catholic Ukrainian Church.

Following the services, members of the various organizations will parade, starting from the Ukrainian National Home, 2253 W. 14th street, thru the streets of the neighborhood.

Ukrainian Cossacks will ride in front of the parade, followed by 200 dancers and singers in national costumes. The Bandurist and Boyan choruses will be among the paraders.

Morgan to Speak.

After the parade an entertainment program will be given in the National Home. Speakers will be Dr. Emil Tarnowsky of Chicago; Mayor John D. Marshall; City Manager Daniel E. Morgan; Attorney C. E. Malicky; the Rev. Fr. Leo Lewicky, pastor of St. Peter and Paul Church, and the Rev. Fr. Marion Kucher, pastor of St. Vladimir's Orthodox Church.

Gregory Pavlovsky will direct St. Vladimir's chorus and Anthony Kohut will lead the Boyan chorus. Dancers now preparing for the Ukrainian folk festival Nov. 29 in Public Music Hall will present Ukrainian folk dances.

Assisting Wolansky in the arrangements are Michael Kolody of 2075 Lincoln avenue, treasurer; John Woycitsky of 4717 Torrington avenue, and Joseph Byth of 12009 Revere avenue, secretaries. O. E. Malicky and Olga Romanetz are publicity secretaries.

No real Ukrainian parade is complete without Cossacks riding at the head of it. When Cleveland Ukrainians will march in parade Sunday afternoon, in observance of the 13th anniversary of the short-lived Ukrainian independence, the parade will be headed by four Cossacks shown in the picture. They are, from left to right: Hnat Lozinsky, of 2135 W. 11th street; John Wolansky of 2471 W. 11th street; Peter Smook and Roman Fenchynsky of 2085 W. 11th street.

(The Cleveland Press, October 30, 1931).

—o—

UKRAINIANS MARCH IN COLORFUL BAND.

Cossacks and Dancers Help Celebrate Anniversary of Freedom.

Down W. 14th Street yesterday marched a colorful band of Clevelanders of Ukrainian descent celebrating the thirteenth anniversary of East Galicia's liberation from Austria Nov. 1, 1918. The fact that only six months after its liberation from Austria East Galicia was annexed to Poland did not dampen the ardor of the celebration.

Five Cossacks in gay colors led the procession on horseback. Following them were about 200 dancers dressed in the Ukrainian national costume.

The parade started from the Ukrainian National Home at 2253 W. 14th Street at about noon and headed south. Officials estimated there were more than a thousand in line. They made a circle of about two miles around the southwesteern part of the city and returned to the home.

At the home entertainment was provided late into the evening. Choirs of the Ukrainian Orthodox churches of St. Vladimir and SS. Peter and Paul sang.

Speakers included Dr. Emil Tarnowsky, Rev. Leo Lewitzky, Rev. Marion Kucher and Rev. M. Zabaya.

In the evening there was a dance at the home. All Ukrainian churches had special masses yesterday.

(Cleveland Plain Dealer, Monday, November 2, 1931).

ТАРЗАНІВ СИН. (82)

Абдуль Камак їхав прямо на північ по великому шляху, де проходили каравани через пустиню. Він прямував до найближчої французької військової станиці. Слуги шейка не дігнали його й верталися назад. Тупіт їх коней донісся до вуха змученої людини, що тяжко ступала по дорозі. Це був Бейнес, котрий, не діждавшись Корака, вирушив шукати його. Вже кілька днів він блукав по джунглях, а тепер вийшов на шлях пустині.

Коли Бейнес побачив, що верхівцями були Араби, він уже не міг сховатися від них. Вони також запримітили його. З криком і галасом Араби оточили його. Вони засипали його запитами своєю мовою, але Бейнес нічого не розумів. Нарешті його посадили на коня й повели до селища шейка. Слуги були задоволені тим, що хоч когонебудь мають замісць Камака. Та старий шейк був розлючений втечею Камака.

А що йому міг принести цей білий голодранець? „Хто ти?" — суворо запитав шейк французькою мовою. „Я шановний Морісон Бейнес з Лондону" — відповів вязень. Його титул трохи розвіяв злість шейка. Адже за родовитого Англійця можна мати добрий викуп. „Чому ти опинився на моїй землі?" — питав далі шейк. „Я шукав дівчини, яку вкрали від її народу" — відповів Бейнес. Шейк дивився на нього допитливим зором. Потім щось рішив.

Дав Бейнесови рукою знак іти до одного з наметів. Тут він, відхиляючи заслону на дверях, показав на дівчину: „Може це вона?" Бейнес пізнав. „Меріем!" — вигукнув він з радости й здивування. Рушив одночасно до неї, але його брутально відкинено назад. Меріем здивовано дивилася, схопившись на ноги. „А, так це ти, християнська собако, той, що вкрав її від мене, її батька?! Тепер лише великий викуп уратує твоє життя!" — говорив шейк.

—o—